

H. C. Andersen – Eventyr 149: Det Utroligste. Et eventyr (1872) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen – Eventyr 149: Det utroligste. Et eventyr (1872) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Den som kunde gjøre det Utroligste skulde have Kongens Datter og det halve Rige. De unge Mennesker, ja de gamle med, anspændte alle deres Tanker, Sener og Muskler; To spiste sig til Døde og Een drak sig ihjel for at gjøre det Utroligste efter deres Smag, men det var ikke paa den Maade, det skulde gjøres. Smaa Gadedrenge øvede sig hver i at spytte sig selv paa Ryggen, det ansaae de for det Utroligste. Paa en bestemt Dag skulde det fremvises, hvad Enhver havde at fremvise som det Utroligste. Der var ansat som Dommere Børn fra tre Aar til Folk op i de halvfems. Der blev en heel Udstilling af utrolige Ting, men Alle vare snart enige om at det Utroligste var her et stort Stue-Uhr i Foderal, mærkværdigt udspeculeret uden og inden. Ved hvert Klokkeslet kom der levende Billeder, som viste hvad Klokken var slaaet; det var hele tolv Forestillinger med bevægelige Figurer og med Sang og Tale. "Det var det Utroligste!" sagde Folk. Klokken slog eet, og Moses stod paa Bjerget og nedskrev paa Lovens Tavler det første Troens Bud: "der er kun een eneste sand Gud." Klokken slog to, da viste sig Paradisets Have hvor Adam og Eva mødtes, lykkelige begge To, uden at eie saa Meget som et Klædeskab; de behøvede det heller ikke. Ved Slaget tre viste sig de hellige tre Konger, den Ene kulsort, det han ikke kunde gjøre ved,	Den som kunne gøre ”<i>det utroligste</i>” skulle have kongens datter og det halve rige. De unge mennesker, ja de gamle med, anspændte alle deres tanker, sener og muskler. To spiste sig til døde og en drak sig ihjel for at gøre det utroligste, efter deres smag, men det var ikke på den måde, det skulle gøres. Små gadedrenge øvede sig, hver for sig, i at spytte sig selv på ryggen - det anså de for det utroligste. På en bestemt dag skulle det fremvises, hvad hver enkelt havde at fremvise som <i>det utroligste</i>. Der var som dommere ansat børn på tre år til folk helt op i halvfemserne. Der blev en hel udstilling af de mange utrolige ting, men alle var snart enige om at <i>det utroligste</i> her var et stort stueur i en slags hylster, mærkværdigt udspekuleret både udenpå og indeni. Ved hvert klokkeslet kom der levende billeder ud, som viste hvad klokken var slået, tolv forestillinger med bevægelige figurer og med sang og tale. “Det var <i>det utroligste</i>!” sagde folk. Klokken slog <i>et</i>, og Moses stod på bjerget og nedskrev på lovens tavler troens første bud: “Der er kun én eneste sand Gud.” Klokken slog <i>to</i>, da viste Paradisets Have sig, der hvor Adam og Eva mødtes, lykkelige begge to, uden at eje så meget som et klædeskab – de behøvede det heller ikke. Ved slaget <i>tre</i> viste De Hellige Tre Konger sig, den ene kulsort, det kunne han ikke gøre for,

Solen havde sværtet ham. De kom med Røgelse og Kostbarheder. Paa Slaget fire kom Aarstiderne: Foraaret med Kukkeren paa en udsprungen Bøgegreen, Sommeren med en Græshoppe paa det modne Kornax, Efteraaret med en tom Storkerede, Fuglen var fløien bort, Vinteren med en gammel Krage, der kunde fortælle Historier i Kakkelovnskrogen, gamle Minder. Slog Klokken fem viste sig de fem Sandser: Synet kom som Brillemager, Hørelsen som Kobbersmed, Lugten solgte Violer og Skovmærker, Smagen var Kok og Følelsen Bedemand med Sørgeflor ned til Hælene. Klokken slog sex: der sad en Spiller, han kastede Tærning og denne vendte den høieste Side op, og der stod sex. Saa kom de syv Ugedage eller de syv Dødsynder, det vare Folk ikke enige om, de hørte jo sammen og vare ikke let at skille. Saa kom et Munkechor og sang Ottesang. Paa Slaget ni fulgte de ni Muser; een var ansat ved Astronomien, Een ved det historiske Archiv, Resten hørte til Theatret. Paa Slaget ti traadte atter Moses frem med Lovens Tavler, der stode alle Guds Bud og de vare ti. Klokken slog igjen, da hoppede og sprang smaa Dreng og Piger, de legede en Leg og sang dertil: "Bro, bro, brille, Klokken er slaaet elleve!" og det var den slaaet. Nu slog den tolv, da traadte frem Vægteren med Kabuds og Morgenstjerne, han sang det gamle Vægtersvers: <i>"Det var ved Midnatstide, Vor Frelser han blev født!"</i> og idet han sang, voxte Roser, og de bleve til Englehoveder, baarne af regnbuefarvede Vinger. Det var yndigt at høre, det var deiligt at see. Det Hele var et mageløst Konstværk, det Utroligste, sagde alle Mennesker. Kunstneren var en ung Mand, hjertensgod, barneglad, tro Ven og hjælpsom mod sine fattige Forældre; han fortjente Prindsessen og det halve Rige.	solen havde sværtet ham. De kom med røgelse og kostbarheder. På slaget <i>fire</i> kom Årstiderne: foråret med <i>gøgen</i> på en udsprunget bøgegren, sommeren med en græshoppe på det modne kornaks, efteråret med en tom storkerede – fuglen var fløjet bort – <i>og til sidst</i> vinteren med en gammel krage, der kunne fortælle historier i kakkelovnskrogen, gamle minder. Slog klokken <i>fem</i> viste sig de fem sanser: Synet kom som brillemager, <i>Hørelsen</i> som kobbersmed, <i>Lugten</i> solgte violer og skovmærker, <i>Smagen</i> var kok og <i>Følelsen</i> bedemand med sørgeflor ned til hælene. Klokken slog <i>seks</i>: Der sad en spiller, han kastede terning og denne vendte den højeste side op - og dér stod seks! Så kom de syv ugedage eller de syv dødsynder, det var folk ikke <i>helt</i> enige om – de hørte jo sammen og var ikke <i>lette</i> at <i>adskille</i>. <i>Klokken otte</i> kom et munkekor og sang <i>messe</i>. På slaget <i>ni</i> fulgte de ni muser; én var ansat ved astronomien, én ved det historiske arkiv, resten hørte til teatret. På slaget <i>ti</i> trådte Moses <i>atter</i> frem med lovens tavler. <i>Dér</i> stod alle Guds bud – <i>der</i> var ti. - Klokken slog igen, da hoppede og sprang små drenge og piger, de legede en leg og sang dertil: "Bro, bro, brille, klokken ringer <i>el' ve!</i>" og det var den <i>lige</i> slået. Nu slog den <i>tolv</i>, da trådte <i>en</i> vægter frem med <i>vinterhue</i> og morgenstjerne, han sang det gamle vægtersvers: <i>"Det var ved midnatstide, Vor Frelser han blev født!"</i> og <i>mens</i> han sang, voksede roser <i>frem</i>, og de blev til englehoveder, båret af regnbuefarvede vinger. Det var yndigt at høre, det var dejligt at se. Det hele var et mageløst kunstværk, <i>det utroligste – det</i> sagde alle mennesker. Kunstneren var en ung mand, hjertensgod, barneglad, <i>en</i> tro ven og hjælpsom mod sine fattige forældre. <i>Han</i> fortjente prinsessen og det halve rige.
---	--

- Afgjørelsens Dag var kommen, hele Byen stod i Stads og Prindsessen sad paa Landets Throne, der havde faaet nye Krølhaar, men dog ikke var blevet mere magelig og behagelig. Dommerne rundt om saa poliske hen til ham der skulde vinde, og han stod freidig og glad, hans Lykke var vis, han havde gjort det Utroligste. - "Nei, det skal nu jeg gjøre!" raabte lige i det Samme en lang knoklet Kraftkarl. "Jeg er Manden for det Utroligste!" og saa svingede han en stor Øxe mod Konstværket. "Krisk! krask! qvas!" der laae det Hele. Hjul og Fjedre foer rundt om, Alt var ødelagt! "Det kunde jeg!" sagde Manden; "min Gjerning har slaaet hans og slaaet Eder Allesammen; jeg har gjort det Utroligste!" "Ødelægge et saadant Konstværk!" sagde Dommerne. "Ja det var det Utroligste!" Hele Folket sagde det Samme, og saa skulde han have Prindsessen og det halve Rige, for en Lov er en Lov, selv om den er det Utroligste. Der blæses fra Volden og fra alle Byens Taarne: "Brylluppet skal feires!" Prindsessen var slet ikke fornøiet for det, men yndig saa hun ud og kostelig var hun klædt paa. Kirken straaled med Lys, seent paa Aftenen, det tager sig bedst ud. Byens adelige Jomfruer sang og førte Bruden frem, Ridderskabet sang og fulgte Brudgommen; han kneisede som om han aldrig kunde knækkes over. Nu holdt Sangen op, der blev saa stille at man kunde have hørt en Knappenaal falde til Jorden, men midt i den Stilhed fløi med Bulder og Brag den store Kirkedør op og - "bum! bum!" der kom hele Uhrværket marscherende midt igjennem Kirkegangen og stillede sig mellem Brud og Brudgom. Døde Mennesker kunne ikke gaae igjen, det vide vi meget godt, men et Konstværk kan gaae igjen, Legemet var slaaet i Stykker, men ikke Aanden, Konstaanden spøgede, og det var ingen Spøg. Konstværket stod der livagtigt som da det var heelt og urørt. Klokkeslagene lød, det ene paa det andet, lige til tolv, og Skikkelserne der myldrede frem; først Moses; der lyste ligesom Ildsluer ud af hans Pande, han kastede Lovens	Afgjørelsens dag var kommet, hele byen stod i fuld pynt og prinsessen sad på landets trone, der havde fået nye polstring, men dog ikke var blevet mere magelig og behagelig at sidde på. Dommerne rundt om så hemmelighedsfuldt hen mod ham, der skulle vinde, og han stod frejdig og glad, hans lykke var sikker, han havde gjort "det utroligste". "Nej, det vil jeg nu gøre!" råbte lige i det samme en lang knoklet kraftkarl. "Jeg er manden for det utroligste!" – og så svingede han en stor økse lige mod kunstværket. "Krisk! Krask! Kvas!" – der lå det hele! Hjul og fjedre for rundt omkring, alt var ødelagt! "Dét ku´ jeg!" sagde manden. "Min gerning har nu slået hans – har slået jer alle sammen. Jeg har gjort det utroligste!" "– ødelægge et sådant kunstværk?" sagde dommerne. "Ja, det var... det utroligste!" Hele folket sagde det samme, og så skulle han jo have prinsessen og det halve rige, for en lov er en lov, selv om den er det utroligste. Der blæses fra volden og fra alle byens tårne: "Brylluppet skal fejres!" Prinsessen var dog slet ikke glad for det, men yndig så hun ud og kostbart var hun klædt på. Kirken strålede med lys, der sent på aftenen – da tager den sig bedst ud. Byens adelige jomfruer sang og førte bruden frem, ridderfølget sang og fulgte brudgommen. Han knejsede som om han aldrig kunne knækkes over. Nu holdt sangen op, der blev så stille at man kunne have hørt en knappenål falde til jorden, men midt i den stilhed fløj med bulder og brag den store kirkedør op og – "Bum! Bum!" – dér kom hele urværket marcherende midt igennem kirkegangen og stillede sig mellem brud og brudgom. Døde mennesker kan ikke gå igen, det véd vi jo godt, men et kunstværk kan gå igen! Legemet var slået i stykker, men ikke ånden; kunstånden spøgte, og det var ingen spøg! - Kunstværket stod der, livagtigt som da det var helt og urørt. Klokkeslagene lød, det ene efter det andet, lige indtil tolv, og skikkelserne myldrede frem – først Moses; der lyste ligesom flammer ud af hans pande, han kastede lovens tunge stentavler på brudgommens fødder og
---	---

tunge Steentavler paa Brudgommens Fødder og bandt dem til Kirkegulvet. "Jeg kan ikke løfte dem igen!" sagde Moses. "Du har slaaet Armene af mig! staa som Du staaer!" Nu kom Adam og Eva, de Vise fra Østerland og de fire Aarstider, hver sagde ham ubehagelige Sandheder, "skam Dig!" Men han skammede sig ikke. Alle de Skikkelser, hvert Klokkeslet havde at fremvise, traadte ud af Uhret, og alle voxte de i forfærdelig Størrelse, det var som om der ikke blev Plads for de virkelige Mennesker. Og da ved tolvte Slag Vægteren traadte ud med Kabuds og Morgenstjerne blev der et underligt Røre; Vægteren gik lige ind paa Brudgommen og slog ham for Panden med Morgenstjernen. "Lig der!" sagde han, "Lige for Lige! Vi ere hevnede og Mester med! vi forsvinde!" Og saa forsvandt hele Konstværket; men Lysene rundt om i Kirken blev til store Lysblomster, og de forgyldte Stjerner under Loftet sendte lange, klare Straaler, Orgelet klang af sig selv. Alle Mennesker sagde at det var det Utroligste, de havde oplevet. "Vil De saa tilsige den Rigtige!" sagde Prindsessen. "Han, som gjorde Konstværket, han være min Ægtemand og Herre!" Og han stod i Kirken, det hele Folk var hans Følgeskab, Alle glædede sig, Alle velsignede ham; der var ikke Een, der var misunderlig, - ja det var det Utroligste!	bandt dem på den måde til kirkegulvet. "Jeg kan ikke løfte dem igen!" sagde Moses. "Du har slået armene af mig! Du må stå som du står!" Nu kom Adam og Eva, De Vise fra Østerland og De Fire Årstider – hver sagde ham ubehagelige sandheder: "Skam dig!" Men han skammede sig ikke. Alle de skikkelser, hvert klokkeslæt fremviste, trådte nu ud af uret, og alle voksede de til skræmmende størrelser, det var som om der ikke var plads til de virkelige mennesker. Og da så – ved det tolvte slag – vægteren trådte ud med sin vinterhue og morgenstjerne blev der en underlig uro. Vægteren gik lige henimod brudgommen og slog ham for panden med morgenstjernen. Lig du nu dér!" sagde han. "Lige for lige! Vi er hævnede og vor mester med – vi forsvinder nu!" Og så forsvandt hele kunstværket, men lysene rundt om i kirken blev til store lysblomster, og de forgyldte stjerner under loftet sendte lange, klare stråler, orglet klang af sig selv. Alle mennesker sagde at det var det utroligste de havde oplevet. "Vil De så tilsige den rigtige!" sagde prinsessen. "Han, som gjorde kunstværket, han skal være min ægtemand og herre!" Og han stod i kirken, det hele folk var hans følgeskab, alle glædede sig, alle velsignede ham. Der var ikke en, der var misundelig, – ja, dét var det utroligste!
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte 'digitale fejl' i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©